

MAROSI GYULA

„Ah!” – mondja a sztájliszt

– Ah! – mondja egy kislányos sikkantással a celebközeli sztájliszt – Amerika...! – Szeme a mennyek felé fordulva fennakad, mint a korabeli hitvalló mártíroké, egy rajongással teli, bár némi bambaságot is kifejező mosollyal, s közben csücsörít is, mintha csókot készülné nyomni egy felkínálkozó gömbölyűségre. – Az olyan fejlett társadalom, hogy ott a hölgyek már a tomporukba is tetetnek szilikont!

Hát igen: lemaradásunk nyilvánvaló. Bár eddig abban a hiszemben éltem, hogy nem ily végletes: már közel százezer magyar nő tömetett mellbőre alá szilikonpogácsákat – mint reménytelenül maradi vénembert, meg is lepett ez az információ –, és tetoválás terén is elég jól állunk: a strandokon látható, hogy a fiatalabb korosztály lassan már fele összefirkáltatta magát – ráadásul nálunk ez nemcsak divat, de mélyebb értelme is van: lázadás. Lázadás a Teremtő ellen, aki minden külső vagy belső jel nélküli termelő és fogyasztó tömegembernek teremtette vonatkozó fiait e világra. És, hitem szerint, műkörmépítés terén pedig alighanem a világ élvonalába tartozunk! Már minden, meghatározható IQ-val rendelkező fiatal nő felgyűrűskézett ujjain rettenetes színekben pompázó karmokat visel, néha félek tőlük. Bizonyos körökhöz tartozó közgazdászok szerint az erre költött pénzből törleszthettük volna államadosságunk negyedét. Majd utána kell néztek, hogy zsírleszívás és gyomorgyűrűztetés vonatkozásában hogyan állunk – a modern kori fejlettségi szint fontos mutatói ezek is.

De nemcsak efféle külső megjelenési formák alapján gondoltam kevésbé elmaradottnak magunkat. A röstelni valóan provinciális magyar kultúrát már felváltottuk a modernebb, globálisan celebtudatú kultúrával, például: már minden televíziós csatornán a szórakoztatónak nevezett tévéműsorokat külön e célra tenyésztett infantilisek gyártják a köznépi infantilis tömegek boldogítására. Énekversenyeken már kizárólag amerikaiul lehet énekelni, és aki kiejti Kodály nevét, azt az Európai Unió által is kiemelten védett, mindentől független bíróságok minimum kétheti közmunkára ítélik. A valaha irodalomnak nevezett, a posztmodernitás véleménye szerint csak rendkívül fárasztó és nagy kockázati felár mellett is deficitesen

kamatozó agymunkával élvezhető jelenséget – nem könnyen, egy régi generáció kihalsztásával – sikerült a szórakoztatóipar tevékenységi körébe telepíteni. A legifjabbak számára József Attila már csak egy utca, viszont a műholdakkal kapcsolatot tartó telefonkészülékekkel pontosan behatárolhatják, hol található a közelben egy-egy Moodys Corner, Fitness Saloon, McDonald’s, Go-Go Bár, Outlet, Erotic Center, American Express. De jobb is ez így, mit zrikáljuk a népeket efféle undorítóan nacionalista, de amúgy is tökéletesen idejét múlt szövegekkel, hogy: „Adj magyarságot a magyarnak, / hogy mi ne legyünk német gyarmat.” A szerzőtől való további citátumoktól – melyek felvetik a társadalmi béke megbontására való törekvések, sőt a magántulajdon szentsége tagadásának alapos gyanúját – ezen írás futamidejének rövideje okából eltekintünk. Fiúgyermekünk az efféle kártékony szövegek időnkénti olvasgatása helyett – az ifjúság zsenialitásával ráérezve a posztmodern világ kulturális elvárásaira – már napi három órát töltenek a számítógép előtt, egyelőre színes elektronikus jelek virtuális legyilkolásával.

De jelentős haladást értünk el a kapitalista rendszerű társadalmi berendezkedés egyik alaptételének, a szabad versengésnek megvalósításában is. Például – ahogy azt az elmeszesedett agyból némi döbbenet kiváltva magunk is megtapasztaltuk – a nagy könyvesboltok és a plázák könyvrészlegei ma már bárki könyvét kiteszik a kirakatba, etnikai, vallási, világnézeti megkülönböztetés nélkül – akik meg tudják fizetni az úgynevezett kirakatpénzt. Akiknek még ennél is több pénzük van, azoknak nevét a városi autóbuszokra, a metró ablakaira is ráfestik – mindazok körében, akik még komolyan veszik a szakmájukat, ez ugyan kissé szégyenletes –, viszont: felhívhatja a kultúra környéki matatásokból élő fontos személyiségek figyelmét arra, hogy manapság is léteznek még élő írók. Hasonlóképpen: a naponta megjelenő, méltányos áron beszerezhető, feltucatnyi színes újságokból bárki megtudhatja – etnikai, vallási, világnézeti megkülönböztetés nélkül –, hogy e posztmodern kultúra reprezentánsainak, a celebeknek melyike szellentett az elmúlt huszonnégy órában, és miként vélekednek az emberiség jövőjéről. A „Légy kreatív!” és a „Valósítsd meg önmagad!” értékteremtő elvek eredményei is fokozatosan mutatkoznak, nemcsak a heti rendszerességgel elkövetett fegyveres rablások, de az egyre fiatalabb korban és egyre brutálisabb módon elkövetett bűncselekmények szaporodásában. Nekem

például gyerekkoromban még efféle siralmasan provinciális ideákat próbáltak az agyamba plántálni, hogy „Légy becsületes!”, meg „Igyekezz hasznos tagjává válni a társadalomnak!” – cseppet sem törődve azzal, mennyire csonkítják vele még alakulóban lévő individuumomat. Ha lassan és nehézkesen is, de tanulgatjuk, hogy tisztelnünk kell minden kisebbség és hatalmasság másságát, anélkül, hogy ők egy verébsóhajtásnyira is tisztelnék a mi, hozzájuk képest nyilvánvaló másságunkat. Örvendetes fejlődésünk további száz példáját tudnám sorolni, de hát mit szaporítsam a szót: az e jövőt építő folyamatokban részt vevő (muszáj neki, bár hajnali órákban már nem török rá bőrkabátosok az ajtót, csak egyszerűen, a társadalom mély közönye mellett, esetleg jóváhagyásával éhen hal) Tisztelt Olvasó úgyis tudja, mi mindenre gondolok.

Csak hát egy társadalom fejlettségi fokának megítélési szempontjai változók: a gyorsuló idő, az információ-robbanás, a vezérlő trendi, a tőzsdei árfolyammozgások, a befektetők törekeny bizalma – hohó! és hohó! –, meg a mifene hirtelen változásokat képesek produkálni. Ha a világ dolgait meghatározó hangadó körök az ezer főre eső, tomporba ültetett szilikonzacskók százalékában kezdik meghatározni a fejlettség fokát, nincs mit tenni. Kis nép vagyunk, alkalmazkodnunk kell a nagyokhoz: arcunkon némi szégyenpírral be kell vallanunk, lemaradásunk valóban katasztrofális. És hiába vagyunk kis nép, hiába is igyekszünk hallgatni a magukat szocialistának és liberálisnak nevező, javarészt magyar állampolgárok intelmeire, hogy szükségszerű lenne még annál is kisebbre összehúzni magunkat, de annyira egyszerűen képtelenek vagyunk kicsik lenni, ahogy azt a magukat fejlettebbnek tudók elvárják tőlünk.

PAYER IMRE

Egésztelen rom, néma zshivaj

*Mintha padlásnál kezdené a házát
építeni, s loholva, utólag
alapozna, mégis hiába lát át
emeleteket, képzetet, szót rak-
hat csak, nem lel földet, csak talajt, horpadt
összegányolt lomból, s mi kihajt
belőle, nem ház a telken, de kókad,
egésztelen rom és néma zshivaj.*

*S hogy feszítené az idő a vásznát!
rászöve a szétygűródött múlt, utókat
rángna, s előlről kezd rajzolni ábrát,
hullámzik az ég, száll a föld, ujólag,
akik voltunk – hol vannak ők? valókat
vetítve, átsatírozva a baj,
szétomolva fut, összeállva forgat
egésztelen rom és néma zshivaj.*

*Félbetörött sors keresné maga-mását
új reményekhez a lét-fulladásnak?
fölemelve fejed árnyát meglátnád
földnélküli égnek, új horizontnak?
van ott és volt ott valami a szóknak?
beomló gödörben betűnyi jaj?
mit mondanál rögöknek, zuhogóknak?
– egésztelen rom és néma zshivaj.*

Ajánlás

*Herceg, egetlen földön meglakolnak
a szóródó szók: világtalannyi zaj?
– földtelen ég, ha terem még maholnap:
egésztelen rom és néma zshivaj.*